

Немачки филозоф Мартин Бубер је 1925. године, у немачком граду Хајделберг-у, изјавио: „Волим слободу, али не верујем у њу“. Рекавши ово групи наставника, Бубер је указао на општељудску склоност да се слобода схвата као принуда и ограничење. Уместо тога подсетио је, наставнике (и све оне које данас подучавају) да пристајање на принуду није слобода, него одраз осећања заједништва, свесна жеља појединаца да буду група, да преузму одговорност и делују као заједница. „Независност је спона, а не боравиште“, рекао је. „Слобода је, у суштини, начин комуникације, а не сврха по себи“ додао је.

Не можемо очекивати од ученика да у току школовања прихвате готове вредности и истине, а онда, у доба адолесценције изненада да сами бирају. Исто тако, не можемо од њих очекивати, ако су у току школовања били изложени манипулацијама, наградом и казном, да као адолесценти имају храброст бирања. Морамо им показати да увек постоји могућност избора.

Окружење, у коме се ученици уче позитивним вредностима, мора да поспешује самосталност и независно мишљење, а не просту послушност. Очигледан начин на који ученици могу стећи вештину за доношење одлука и спремност да их користе је да им се допусти да свакодневно доносе одлуке. Наставници то могу да чине са ученицима свих узраста, пружајући им различите могућности избора. Од избора места у простору, препуштајући им тако да одлуче како ће приступити задатку или неопходним активностима током часова. Познато је да смо мотивисанији и спремнији да преуземо посао, када имамо могућност избора садржаја и метода задатака које морамо да решимо.

Мотивација, као овладавање и теоријом, повећава се када нека особа има извесну контролу над учењем. Актуелна истраживања рада мозга (везано за ситуације којима се одређују понашање и искази појединаца) указују на то да је лично залагање у оквиру датог задатка значајно за мотивисање и исход.

Познато је да учење постаје интезивније када наставници траже сагласност ученика за проширивање делокруга ангажовања.

Alfie Kohn јасно и речито наводи која је то суштинска вредност која постаје својствена појединцу коме се омогући да активно учествује у процесу бирања и контролисања: „Суштина у томе; да је боље људима дозволити да одлучују о ономе шта им се дешава, него их контролисати. На тај начин се указује више поштовања, а то је и примереније основним вредностима са којима се већина од нас саглашава. Без обзира на вештине које би у будућности ученицима могле да буду корисне, они морају имати прилику да бирају у садашњости. Уосталом, ученици нису само они - који одрастају. Они су људи чије се актуелне потребе, права и искуства морају схватати озбиљно. Рецимо то овако: ученици, не само да треба да се обучавају да живе у демократији када одрасту, они треба да имају прилику да данас, сада и овде, живе у демократском окружењу“